

Antisemitizmas Lietuvoje dar jaučiamas

Rugsėjo 23-ioji – Lietuvos žydų genocido atminimo diena.
Šią dieną pagerbiamos 1943 metais likviduoto Vilniaus geto aukos.



Julija Kiško
julija.kisko@balsas.lt

Karo metais naciai iš esmės sunaikino Lietuvos žydų bendruomenę ir jų sukurtą unikalią kultūrą. Mintimis apie praeitį ir dabartį dalijasi Lietuvos žydų bendruomenės pirmininkas Simonas Alperavičius.

Holokausto vertinimas

– Ko Lietuvos Vyriausybė, jūsų manymu, dar nepadarė įvertindama holokaustą ir jo padarinius? – „Balsas.lt savaitė“ paklausė S. Alperavičiaus

– Sudėtingas klausimas. Pradėsiu

nuo to, ką padarė. O padarė nemažai. Visų pirma buvo paskelbta Holokausto atminimo diena, kabina mos vėliavos.

Šiais metais plačiai minimas holokausto 70-metis valstybiniu lygiu. Kai kurios savivaldybės labai gražiai pamini šią dieną, pavyzdžiui, Biržai ir kiti miestai.

Yra nemažai teigiamų dalykų. Panerių memoriale vyko ceremonija. Joje dalyvavo Seimo pirmininkė Irena Degutienė, padėti vainikai nuo prezidentės, Vyriausybės, Seimo ir kitų valstybinių institucijų.

– Ko vis dėlto dar nepadarė?

– Nežinau, ar tai priklauso nuo Vyriausybės, tačiau man nepatinka,

kad iki šiol egzistuoja vadinamoji dviejų genocidų teorija. Ji skelbia, kad žydai žudė lietuvius, dėl to lietuviai per karą kartu su naciais žudė mus. Tai absurdas.

Kitas dalykas – kai kas iš valdžios atstovų sovietų genocidą ir nacių vykdytą genocidą laiko lygiais. Šiuos genocidus galima tik analizuoti, tačiau jie skirtingi. Sovietai žudė visus iš eilės – ir žydus, ir lietuvius. Nacių politika buvo naikinti tik žydus. Mano manymu, to negalima vertinti vienodai, nors daug kas mano kitaip. Europa laikosi mano išsakytos nuomonės, tai civilizuotas požiūris.

Taip pat ne viskas padaryta, kad būtų išvengta skustagalvių nacių eisenų. Manau, kad Vyriausybė turėtų aktyviau į tai reaguoti.

Be to, iki šiol naikinami paminklai, savivaldybės nesutvarkė visų masinių žudynių vietų, nors 1991 metais buvo priimtas nutarimas, kad valstybė turi rūpintis šiomis vietomis.

Žydų ir lietuvių supratimas

– Ar Lietuvoje šiandien jaučiamas antisemitizmas?

”

PASAULIS MATĖ DAUG LITVAKŲ, KURIE PADARĖ DIDELĘ TEIGIAMĄ ĮTAKĄ KULTŪROS, MENO IR RELIGIJOS PLĖTRAI

– Yra kai kas teigiamo, tačiau, deja, dar jaučiamas.

– Kas, jūsų manymu, trukdo lietuvių ir žydų tarpusavio supratimui?

– Manau, kad niekas neturėtų trukdyti. Vis dėlto pasitaiko nesupratimo apraiškų. Nesuprantama, kad vietos žydai yra ne tik Lietuvos piliečiai, kad jiems taip pat rūpi šalies gerovė. Taip pat dažnai nesuprantama, ką žydai savo laiku padarė Lietuvai. Pasaulis matė daug litvakų, kurie padarė didelę teigiamą įtaką kultūros, meno ir religijos plėtrai.

– Įstoju į Europos Sąjungą tarpusavio supratimas tarp lietuvių ir žydų didėjo ar mažėjo?

– Nemanau, kad padidėjo.

Santykiai su Izraeliu

– Ar, jūsų nuomone, Lietuvoje pakankamai nušviečiamas Izraelio valstybės gyvenimas?

– Manau, tendencingai. Nenagrinėjant kitų šaltinių ir sekant tik Lietuvos žiniasklaidą neįmanoma susidaryti įspūdžio apie ten vykstančius procesus.

– Kas turėtų dėti daugiau pastangų siekiant supažindinti su Izraeliu: Lietuvos žydų bendruomenė, Lietuvos valstybė ar Lietuvos visuomeninės organizacijos?

– Man atrodo, kad visi turėtų. Nemažai nuveikia Lietuvos Respublikos ambasadorius Izraelyje Darius Degutis.

Įvairios institucijos prisideda. Nemažas šioje srityje Prekybos rūmų indėlis. Prisideda kitos organizacijos, Užsienio reikalų ministerija, įvairios delegacijos. Holokausto atminimo

dieną į Lietuvą su vizitu turėtų atvykti ir dalyvauti ceremonijose aukšto lygio delegacija iš Izraelio.

– Kokiais būdais turėtų būti stiprinami Lietuvos ir Izraelio ryšiai?

– Įvairiais. Manau, kad tarpvalstybiniai ir prekybiniai Lietuvos ir Izraelio santykiai galėtų būti geresni. Šis tas yra daroma.

Žydų turto kompensavimas

– Patvirtinta žydų turto kompensavimo tvarka galutinai išsprendė šį klausimą ar prie jo dar reikės grįžti?

– Kompensuojama tik 30 procentų prarasto turto, o žydų turtas buvo labai didelis. Kas atgavo, tas atgavo. Mes neikišame privataus turto šalia visuomeninių turtų.

Išmokama suma neatitinka tikrovės, bet mes puikiai suprantame Lietuvos ekonominę padėtį ir atsižvelgiame į tai, todėl su pasiūlymu sutinkame.

TIK FAKTAI

Iki Antrojo pasaulinio karo Lietuvoje gyveno 200 tūkst. žydų, iš jų 196 tūkst. (t. y. 96 proc.) buvo sunaikinti per holokaustą.

Žymūs litvakai, žydai, kurie patys ar jų tėvai kilę iš vietų, kadaise priklausiusių Lietuvos Didžiąjai Kunigaikštystei: Aizekas Azimovas – rašytojas fantastas, Romainas Gary – rašytojas, Prancūzijos Goncourt literatūrinės premijos laureatas, Grigorijus Kanovičius – rašytojas, buvęs Lietuvos žydų bendruomenės pirmininkas, Icchokas Meras – rašytojas, Liudvikas Zamenhofas – esperanto kūrėjas, gydytojas, Emmanuelis Levinas – Prancūzijos filosofas.



➤ S. ALPERAVIČIUS MANO, KAD NACIŲ IR SOVIETŲ NUSIKALTIMUS GALIMA ANALIZUOTI, BET JŲ NEGALIMA SULYGINTI